

ДРАГАНА И. РАДОВАНОВИЋ¹
Институт за српски језик САНУ
Универзитет у Приштини са привременим седиштем
у Косовској Митровици, Филозофски факултет
Катедра за српски језик и књижевност

СОЦИОЛИНГВИСТИЧКИ ОСВРТ: СЕЛО ЗУПЧЕ (ИБАРСКИ КОЛАШИН) – *Рефлекс ја̑а и судбина финалних вокалских љру̑а* —²

САЖЕТАК. У раду се на прикупљеном материјалу из села Зупче у Ибарском Колашину посматрају изговорне варијације гласа јат и судбина појединих финалних вокалских група у говору различитих генерација. Намера је да се на основу природних (пол, узраст) и социјалних (образовање, занимање) варијабли одабиром двеју маркантнијих појединости укаже на упадљиве фонетске варијације, њихову фреквенцију, као и могуће тенденције у језичком понашању.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: рефлекс ја̑а, финалне вокалске групе, фонетске варијације, метод генерацијског узорковања, Зупче, североисточни зетско-сјенички говори.

---

1. draganailija@gmail.com

2. Прилог је резултат рада на Одсеку за дијалектолошка истраживања Института за српски језик САНУ, финансираном од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, на основу Уговора бр. 451-03-9/2021-14.

УВОД

У дијалектолошкој литератури говор села Зупче ситуиран је у зони Ибарског Колашина (Божовић, 2002),³ који према класификацији српских народних говора припада североисточном поддијалекту зетско-сјеничког дијалекта (Ивић, 2009, стр. 49), конкретније (укључујући и новопазарску зону) његовом најисточнијем (тачније: југоисточном) крилу (Божовић, 2002, стр. 23, 36).

Поред начелног мапирања говора Ибарског Колашина у општој дијалектолошкој литератури у контексту других сродних зетско-сјеничких говора (Пецо, 1978; Ивић, 1985; Ивић, 1994; Ивић, 2009), у струци располажемо релативно комплетним Божовићевим (2002) монографским описом којим су интерпретиране најмаркантније фонетске, морфолошке, синтаксичке и лексичке појединости, уз изводе из ономастичке грађе.

Имајући у виду Божовићеву документацију сабирану у периоду 1975–1980. (Божовић, 2002, стр. 27), којом је у више наврата указивао и на промене у језичком понашању млађе генерације (уп. нпр. 2002, стр. 35, 37, 123 итд.),⁴ у раду се на новијој грађи⁵ из села Зупче анализирају изговорне варијације гласа јат и судбина појединих финалних вокалских група у говору различитих генерација. Намера је да се на основу природних (пол, узраст) и социјалних (образовање, занимање) варијабли покаже фреквенција упадљивијих фонетских варијација, назначе могући фактори промена и укаже на тенденције у језичком понашању узоркованих испитаника.

3. Том приликом Божовић је сабрао најважније антропогеографске и историјске податке микрорегије (2002, стр. 9–14).
4. Жарко Бошњаковић коментарише разлоге због којих су наши дијалектолози ређе у анализама прибегавали аспектима социјалне стратификације говора руралних средина, те да су своја запажања најчешће сводили на разлике између старије и млађе генерације (2009, стр. 50–51). Истом приликом даје исцрпан критички осврт на доступну библиографију радова из истраживања урбаних центара (2009, стр. 47–77).
5. Аудио-материјал прикупљен је у оквиру израде студентских семинарских радова из предмета Урбана дијалектологија (2013–2016) на основним и мастерским студијама на Катедри за српски језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, под менторством предметног наставника Драгана Радовановић.

Будући да се ради о руралној средини која је подразумевано језички мање динамична, односно у којој би очекивано требало да су спорије промене у појединим елементима система, у току теренског рада укрштена су два метода – метод који је у складу са методолошким поставкама за прикупљање дијалекатског материјала и метод генерацијског узорковања, најчешће примењиван у истраживањима градских говора. Претпоставка је да би се генерацијским узорковањем могао показати *йрелазни облик* ка реалном времену,⁶ као и степен стабилности одабраних језичких особености у вернакулару испитаника.

Корпус је ексцерпиран на основу аудио-записа из села Зупче. Разговори су са млађом и средњом генерацијом вођени полуструктурираним интервјуом, а са најстаријом генерацијом неструктурираним интервјуом. У првом случају испитаници су дискретно усмеравани за разговор на одређене теме како би њихово излагање било што аутентичније, а у случају неструктурираног интервјуа постављане су оквирне теме, блиске саговорницима из којих су добијане као одговори веће говорне целине.

Узорковано је десет испитаника различите старосне доби, различитог пола, образовања и занимања, које бисмо угрубо могли сврстати у три групе: а) до 20 година (И9, И10); б) 20–60 година (И4, И5, И6, И7, И8); в) преко 80 година (И1, И2, И3). За анализиране варијабле неопходно је приказати следеће релевантне податке у вези са узоркованим испитаницима: **И1** (1935), ниже образовање, радник, пензионер; **И2** (1939), 4 разреда осн. школе, домаћица; **И3** (1941), усмерено образовање, радница, пензионерка; **И4** (1961), усмерено образовање, радник; **И5** (1962), усмерено образовање, радница; **И6** (1967), ниже образовање, земљорадник; **И7** (1978), академско образовање, просветни радник; **И8** (1983), усмерено образовање, домаћица; **И9** (1998), ученица (в. нап. бр. 6); **И10** (2003), ученица.⁷

С обзиром на то да се ради о дијалекатском материјалу руралне средине, делимично анализираном са становишта вертикалне стратификације, али и због ограниченог опсега ексцерпираног материјала, посматране варијабле⁸ (природне и друштвене) биће анализирани, односно у крајњем приказане унеколико модификованом импликацијском скалом (уз бројчани приказ⁹), према којој се знаком (+) бележи присуство мар-

6. О проблематици временске димензије детаљније в. у: Рајић, 2009, стр. 41.

7. У време сакупљања материјала И10 била је ученица основношколског узраста, а И9 је била ученица средњошколског узраста.

киране особености, знаком (–) њено одсуство, а знаком (±) двојност и недоследност.¹⁰

РЕФЛЕКС ЈАТА

Према досадашњим налазима (Божовић, 2002, стр. 36–40), у говору Ибарског Колашина на месту дугог јата јављају се рефлекс *ије*, *ије*, а на месту кратког јата рефлекс је *је*. Изузетак представља рибарићка област са муслимским живљем (Божовићева IV¹¹ зона) у којој су регистровани двојаки ликови с рефлексима *ије* и *е* на месту дугог јата.¹² Екавске форме на месту јата јављају се под одређеним фонетским условима¹³, као и икавске форме у појединим категоријама речи у зони II, III. С обзиром на рефлексацију јата, аутор начелно, прикључује ове говоре ијекавско-екавској зони (Божовић, 2002, стр. 38–39).¹⁴

У идиолектима узоркованих саговорника, забележени су следећи рефлекси гласа јат:

(1) Испитаници преко 80 година:

У идиолекту испитника И1 превагу имају ијекавске форме:

а) **и(ј)е**: *огрѝеши*, *ѝрије*, *ниѝсам*, *смѝем*, *гвије*, *слијеѝо*, *риѝез*, *ѝоѝриѝеши*, *гвиѝѝе*, *лиѝѝа̋к*¹⁵, *ѝѝјелоѝа*; *ноћѝѝвали*, *гвије*, *снијеѝ*, *ѝгниѝели*; **је**: *ниђе*, *ђеѝѝѝа*, *ђеѝа*, *забољѝло*, *гѝље*, *ђевоѝка*, *ођеѝрала*, *свѝђ*, *гођеѝрам*, *ђеѝра*, *вољѝо*, *ђеѝ*, *сиђеѝла*, *ужељеѝла*; **и**: *сиђеѝла*, *ѝгнио*;

8. У једном од претходних својих прилога у коауторству са Жарком Бошњаковићем, истакли смо варијаблу *узрасѝ*, као најзначајнију у одржавању стабилности старијих идиома, при чему смо констатовали да је говор старије генерације углавном у потпуности очуван, док је говор средње и млађе генерације најчешће у превирању (Бошњаковић и Радовановић, 2009, стр. 311).
9. Извршена је тотална ексцерпција у идиолекту сваког понаосѝ испитаника.
10. О методима квантитативних показатеља језичких промена в. у: Јутроњић-Тихомировић, 1986.
11. Божовићевој зони I припада анализирани пункт Зупче (2002, стр. 31).
12. Аутор указује на тенденцију ка чешћем рефлексу *е*, у говору млађе генерације (2002, стр. 39).
13. После ликвида *р*, *л* (I и IV зона); иза лабијала *ѝ*, *ѝ*, *м* (I и IV зона); иза сонаната *ѝ*, *н* (I, II, III, IV зона); иза дентала *г*, *ѝ*, *з*, *с*, *ѝ* (I и IV зона); у префиксу *ѝре-* (Божовић, 2002, стр. 37–38).
14. Тумачење ијекавско-екавске комплексне скице у североисточним зетско-сјеничким говорима в. у: Ивић, 2009, стр. 52–60.

е: *црѣво, дѣца, цѣнимо, смѣли, девѣјка, врѣме, шѣрѣмо*. Однос ијекавских према екавским облицима своди се бројчано на 31 : 7. У појединим примерима, запажена је и напоредна реализација (уп. пр. *ђѣца : дѣца, ђевѣјка : девѣјка* и сл.).

У идиолекту испитаника И2 доминирају (и)јекавизми: а) **и(ј)е:** *двѣје, овѣјем, онудѣје, шудѣје, онијем, ирије, двѣше, ѿоциѣйѣла, свијес,¹⁶ свијей, ирѣвѣра; мијесиш, ириједи; на-иријед, умѣје, лијеве, двѣла, рѣку, иромѣнила, донијеху; је: нѣје, дѣље, ођена, ђѣ, ђѣца, ѿонѣје, иресеђѣла, виђѣла, ниђе, шѣѣли; и: цио, изио, смијали се, не смијеш; б) е: *иѣсма, сѣчѣм, дѣца*. Однос ијекавских облика према екавским формама бројчано износи: 34 : 3.*

У идиолекту информатора И3 регистроване су следеће потврде: **и(ј)е:** *нијесам, двѣје, врѣме, двѣше, лијейо, шѣјесно, млиѣко; је: ђеиѣша, нѣје; и: смијали; е: иромѣни, млѣко, волѣла, дѣца*. Бројчано превагу имају ијекавски облици: 10 : 4.

(2) Испитаници 20–60 година:

У идиолекту испитаника И4 забележене су следеће форме: **и(ј)е:** *двѣје, цијелу, цијелої; је: ђѣ, дѣље, нѣје, виђи; е: девѣјка, ирѣмена, црѣй*. Однос ијекавских наспрам екавских облика је 7 : 3.

У идиолекту испитаника И5 јављају се следећи рефлексии на месту јата: **и(ј)е:** *ѣмрије, умѣсила, смиѣшино; је: ђѣ, ђѣца; и: смијали, цио; е: волѣла, двѣ, дѣца, девѣјка, разболѣла, сѣхам, лѣйо*. Бројчани исказ 7 : 7 је очекиван, будући да се ради о особи женског пола, запосленој, и у свакодневном контакту са контактном екавицом.

У идиолекту испитаника И6 забележене су форме на **и(ј)е:** *бријеј, ирије, двѣје, онијем, иријезан, рѣке, двѣше, дијели; је: ођѣро, дѣље, ђѣ, ђеиѣша, онѣѣ, нѣје; е: кѣрен, девѣјка, врѣме*. У говору И6 доминирају ијекавске форме 14 : 3.

У идиолекту испитаника И7 појављују се облици на: **и(ј)е:** *донијеху; је: ђѣ, ђѣо, виђео, ђѣцу; е: дѣца, црѣй, рѣка, бѣло, рѣз, дрѣй, иѣсма, чѣвек, дѣда, девѣјка, лѣйо*. Бројчано, забележено је 5 ијекавских и 11 екавских изговорних реализација. Испитаник је

15. Божовић скреће пажњу да је акценатски систем у стању промена у којем је отпочео процес померања кратког силазног акцента, те да се на терену срећу „двојаки примери“ (Божовић, 2002, стр. 121). Ово потврђује и наша новија грађа.

16. У овом, али и у другим сличним примерима стиче се акустички утисак да је реализација вокала *е* макар у вредности полудугог изговора.

просветни радник који је за време студија боравио у екавској средини.

У идиолекту испитаника И8 регистроване су следеће форме: **е:** *смѐ, насмѐјеш, цѐо, млѐко, дѐца, волѐла, девѐјка*. У говору овог испитаника бележена је доследно екавска реализација гласа јат (о : 7), што донекле изненађује будући да се ради о домаћици која није боравила дуже ван зоне у којој је језички формирана.

(3) Испитаници до 20 година

У говору испитаника И9 доследно се реализује екавски рефлекс: *двѐ, волѐо, лѐио, цѐо, умѐша, ирѐјем, врѐме, виѐдела, дѐда, дѐца, свиѐдела, девѐјка* (о : 12).

У говору испитаника И10 такође располажемо потврдама за екавску реализацију јата: *врѐме, девѐјка, дѐца, смѐх, двѐ, млѐко, иѐвам, дѐле* (о : 8).

Према добијеним резултатима, рефлекси гласа јат осликавају ијекавско-екавски оквир који се уклапа у досадашње скице којима располажемо на овом терену. У идиолекту испитаника преко 80 година (И1, И2, И3) доминира ијекавски рефлекс замене јата, а у идиолекту испитаника до 20 година ијекавских форми више нема. Превирања, односно промене у реализацији рефлекса јата су најочљивије у групи испитаника 20–60. Друштвене варијабле, степен образовања и занимање, али и свакодневни контакти са екавицом уз електронско описмењавање и употребу интернет мрежа могле су бити фактори промена у овој групи, што на пример добро илуструје И8.

Добијене резултате најбоље илуструје следећа табела:

ИСПИТАНИЦИ	И1	И2	И3	И4	И5	И6	И7	И8	И9	И10
ПРОМЕНА	1935.	1939.	1941.	1961.	1962.	1967.	1978.	1983.	1998.	2003.
? ►(И)ЈЕ	+ / ±	+	+	+	+ / ±	+	+ / ±	–	–	–

Table 1: Тенденција промена у рефлексу јата

СУДБИНА ФИНАЛНИХ ВОКАЛСКИХ ГРУПА

Према расположивој дијалектолошкој литератури (уп. Божовић, 2002, стр. 34, 190) познато је да говор Ибарског Колашина у односу на друге српске говоре не показује битнија одступања у погледу контракција вокала. То значи да су и овој зони сажима-

ња вокалских секвенци позната, а какве су надаље тенденције, показаће изложена грађа.

(1) Испитаници преко 80 година:

У идиолекту информатора И1 забележени су следећи примери сажимања вокала:

-ао ▶ а) -о: *о̄ӣй̄шо, о̄гр̄ас̄ӣо, иш̄о, ӣӯцо, м̄д̄ӣо, і̄а̄ђ̄о, им̄о, дош̄о, ӣе̄ро, ӣрӣч̄о, ча̄ш̄ћа̄во, р̄е̄ко, ӣд̄шо, ӣд̄со, ӣос̄ва̄ђ̄о, св̄ӣђ̄о, изаш̄о, ӣреш̄о, об̄ӯко, сл̄ӯшо, с̄ӣй̄ӣо, мол̄д̄во, г̄ав̄о; ђ) -ао: *им̄ао, иш̄ао, ай̄ерис̄ао, шей̄ао, ӣӯӣова̄о, школов̄ао, ӣсова̄о, вай̄ао.**

-ео ▶ -о у примерима: *ӣд̄чо, в̄ӣђ̄о.*

-уо ▶ без контракције: *с̄ӣом̄ен̄ӯо, ӣрев̄р̄н̄ӯо, уш̄ӣӯкн̄ӯо.*

Први по реду, наш најстарији испитаник има упадљиву учесталост сажимања вокалске секвенце *-ао*, а укупан однос саже-тих према несажетим формама износи 25 : 11.

У идиолекту информатора И2 регистроване су форме:

-ао ▶ а) -о: *дош̄о, с̄ӣй̄ӣо, р̄е̄ко, ӣд̄со, о̄ӣй̄шо, с̄ӣр̄а̄д̄о, ӣод̄е̄ӣо, ӣом̄а̄ӣо, иш̄о, ӣо̄ӣе̄ро, ис̄ӣр̄е̄со, на̄ӣрӣн̄ӣо, за̄ӣраш̄ӣв̄о; ђ) -ао:* *ӣос̄ӣа̄о, гош̄ао, им̄ао, иш̄ао, за̄ӣе̄ва̄о, ӣом̄а̄ӣао, ӣй̄ӣа̄о; ос̄ӣа̄в̄љао, о̄ӣй̄шао, ӯӣд̄знао.*

-ео ▶ а) -о: *ӯзо, ӣре̄ӯзо; ђ) -ео:* *ӣоч̄е̄о.*

-уо ▶ без контракције: *ис̄ӣр̄ӯо, ӣрем̄ӣн̄ӯо.*

И у идиолекту другог испитаника по реду у групи изнад 80 година благу превагу имају примери у којима су контраховане финалне групе, у првом реду секвенца *-ао*, што квантитативно износи: 15 : 13.

У идиолекту информатора И3 бележимо примере:

-ао ▶ а) -о: *вик̄о, г̄ӣзо, ӣд̄со, ӣреш̄о, дош̄о, ӣрӣч̄о, ӣе̄во, с̄ӣа̄в̄о, і̄л̄е̄до, с̄а̄њ̄о, см̄ӣјо се; ђ) -ао:* *дош̄ао, им̄ао, свир̄ао;*

-ео ▶ -о: *в̄ӣдо, ӯзо;*

-уо ▶ без контракције: *ӣрем̄ӣн̄ӯо.*

Примери показују да доминирају контраховане секвенце, слично стању у идиолекту претходна два испитаника ове групе: 13 : 4.

-eo ▶ -o: *ūodnĕo, vidĕo.*

-yo ▶ ø

Добијени подаци (9 : 5) не изненађују, будући да се ради о испитаници усмереног образовања, која није напуштала ни за време школовања говорну зону.

У говору информатора И9 бележимо:

-ao ▶ а) -o: *oīyīšo, ođōvāro, ūđso, sīyīto, zĕzo, luyīyro, ūīyīšo, méšo, gávo, svīro, vēžbo, ūrīčo, ĭáĥo;* б) **-ao:** *gđšao, ođōvarāo, osīāo, ūīđznao, sīusīāo, ūzīmao;*

-eo ▶ а) -o: *ŷzo;* б) **-eo:** *volĕo, ūočĕo, ūzĕo.*

-yo ▶ ø

Резултат показује благу превагу контрахованих секвенци 14 : 9.

У идиолекту информатора И10 јављају се следеће форме:

-ao ▶ а) -o: *ūrsko, ūrīčo, ĭáĥo, rĕko, gđšo, oīyīšo;* б) **-ao:** *ĭáĥāo, ūrīkrāo, smĕjao;*

-eo ▶ o у примеру: *ŷzo.*

-yo ▶ без контракције: *ūrevrnuo.*

И код последњег најмлађег испитаника доминантније су контраховане секвенце 7 : 4.

Узорковани материјал показује да у идиолектима готово свих генерација доминирају контраховане вокалске групе, при чему су оне најизраженије у секвенци *-ao*, ређе у групи *-eo*. Изузетак је регистрован у вернакулару испитаника И7, што је индикатор да би варијабла образовање и професија удружена са друштвеном мрежом могла утицати на добијени резултат, будући да се ради о испитанику који је академског образовања за посленом у просветној установи.

Добијене резултате илуструје Табела 2.

ИСПИТАНИЦИ	И1	И2	И3	И4	И5	И6	И7	И8	И9	И10
промене	1935.	1939.	1941.	1961.	1962.	1967.	1978.	1983.	1998.	2003.

Table 2: Тенденција промена у финалним вокалским групама.

-ao ► -o	+ / ±	+ / ±	+ / ±	+ / ±	+ / ±	+ / ±	+ / ±	+ / ±	+ / ±	+ / ±
-eo ► -o	+	+ / ±	+	-	+	+ / ±	-	-	+ / ±	+
-yo ► -yo	+	+	+	∅	+	+	∅	∅	∅	+

Table 2: Тенденција промена у финалним вокалским групама.

ЗАКЉУЧАК

Према добијеним резултатима, варијације у изговору рефлекса гласа јат потврђују досадашње налазе ијекавско-екавске слике којима располажемо на овом терену. У идиолекту испитаника преко 80 година (И1, И2, И3) доминантна је ијекавска реализација гласа јат, а у идиолекту испитаника до 20 (И9, И10) година ијекавских форми више нема. Непреврело стање, уз углавном благу превагу ијекавских форми показује група испитаника 20–60 година (И4–И8). Друштвене варијабле, степен образовања и занимање, али и свакодневни контакти са екавицом уз електронско описмењавање и употребу интернет мрежа могли би бити фактори промена у погледу изговорних реализација јата.

Унеколико је слична ситуација у погледу финалних вокалских секвенци. Квантитативно изражено, у говору најстаријих испитаника сразмерно је већи број потврда за контраховане форме, док је код испитаника у осталим узрасним групама тај однос сразмерно приближан; уп. Табелу 3.

Испитаници	И1	И2	И3	И4	И5	И6	И7	И8	И9	И10
промене	1935.	1939.	1941.	1961.	1962.	1967.	1978.	1983.	1998.	2003.
(и)је ~ е	31 : 7	34 : 3	10 : 4	7 : 3	7 : 7	14 : 3	5 : 11	0 : 7	0 : 12	0 : 8
квг ~нкв ^а	25 : 11	15 : 13	13 : 4	4 : 12	9 : 6	15 : 6	6 : 15	9 : 5	14 : 9	7 : 4

Table 3: Бројчани показатељи.

^а квг – контраховане вокалске групе; нкв – неконтраховане вокалске групе.

Свакако, за потпунију слику и сагледавање перспективе у вернакулару Ибарског Колашина, као један од будућих задатака остаје ексцерпција материјала и из других пунктова са овог терена, уз узорковање више испитаника.

ЛИТЕРАТУРА

Божовић, М. (2002). *Говор Ибарској Колашина*. Приштина–Лепосавић: Институт за српску културу Приштина.

- Бошњаковић, Ж. (2009). Испитивање градских говора у Србији. У: Ж. Бошњаковић (ур.), *Говор Новои Сага*, Свеска 1: Фонетске особине (44–77). Нови Сад: Филозофски факултет у Новом Саду, Одсек за српски језик и лингвистику.
- Бошњаковић, Ж. и Радовановић, Д. (2009). Фонетске варијације у говору избеглица у Новом Саду. У: Ж. Бошњаковић (ур.), *Говор Новои Сага*, Свеска 1: Фонетске особине (310–333). Нови Сад: Филозофски факултет у Новом Саду, Одсек за српски језик и лингвистику.
- Ивић, П. (1985). *Дијалектологија српскохрватској језика. Увод и шитокавско наречје*. Нови Сад: Матица српска.
- Ивић, П. (1994). *Српскохрватски дијалекти: њихова сѝрукѝура и развој. Прва књига: Ојшѝа размаѝрања и шѝокавско наречје*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Ивић, П. (2009). *Српски дијалекти и њихова класификација*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Jutronic-Tihomirović, D. (1986). Jedna moguća sociolingvistička univerzalija. *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 15, 17–28.
- Пецо, А. (1978). *Прејлед српскохрватских дијалеката*. Београд: Научна књига.
- Рајић, Љ. (2009). Градски говори. У: Ж. Бошњаковић (ур.), *Говор Новои Сага*, Свеска 1: Фонетске особине (31–47). Нови Сад: Филозофски факултет у Новом Саду, Одсек за српски језик и лингвистику.

DRAGANA I. RADOVANOVIĆ

Institute for the Serbian Language of SASA
University of Priština in Kosovska Mitrovica
Faculty of Philosophy
Department of Serbian Language and Literature

A Sociolinguistic View: The Village of Zupče (Ibarski Kolašin
— Reflex of *Yat* and the fate of final vowel groups —

SUMMARY. The paper analyses the materials about the spoken variations of *yat* and the fate of some final vowel groups in the speech used by various generations in the village of Zupče, in Ibarski Kolašin. Based on the natural (gender, age) and social (education, occupation) variables and by selecting two marked features, the paper highlights the noticeable phonetic variations, as well as their frequency and possible speech tendencies. The quantitative analysis shows that the ijekavian realisation of *yat* is still dominant among the members of the oldest generation (over 80), as well as that the contracted vowel groups are dominant in the idiolects of almost all generations, and that they are most prominent in the -ao sequence.

KEYWORDS: reflex of *yat*; final vowel groups; phonetic variations; generational sampling method; Zupče; north-east Zeta-Sjenica dialects.